

Frits Alberts, voorzitter stuurgroep Kans voor de Veenkoloniën

Frits Alberts zit al vanaf het begin in de stuurgroep Kans voor de Veenkoloniën. Aanvankelijk als een van de wethouders van de deelnemende gemeenten, in zijn geval Borger-Odoorn. Nu hij wethouder-af is, zit hij als onafhankelijk voorzitter de stuurgroep voor.

Er is nog steeds heel veel gezondheidswinst te halen

Begin 2015 was een lastige periode om een programma als Kans voor de Veenkoloniën te starten. Gemeenten kregen de verantwoordelijkheid voor de uitvoering van verschillende landelijke wetten: de nieuwe jeugdwet, de participatiewet en de WMO. Ze hadden hun handen vol. Bovendien was die uitvoering in handen van wethouders die soms nog maar net op hun post zaten.

Net op dat moment werd hen gevraagd over de provinciegrenzen heen een samenwerking op te zetten om gezondheidsverschillen in de Veenkoloniën terug te dringen. Een samenwerking met daarbij ook nog zorgverzekeraars, het ministerie als opdrachtgever en het Zorg Innovatie Forum als opdrachtnemer.

Hoe was die periode om nieuwe projecten van de grond te krijgen?

Dat was soms lastig schaken. En toch hebben we een vliegende start gehad. Het geld was beschikbaar. De doelstellingen spraken gemeenten ook aan. We moesten wel.

Er waren nog geen uitgebalanceerde toetsingscriteria voor het eerste jaar. Er ontstond dus het beeld dat er extra geld was, voor allerlei wilde plannen. Er was omgerekend 1 miljoen euro per jaar beschikbaar om 100 miljoen aan extra zorgkosten per jaar aan te pakken voor 475.000 mensen in deze regio. Je gaat daarmee niet alles oplossen natuurlijk, dat weet je tevoren. Je kunt het zien als geld voor nieuwe initiatieven, maar die moet je in de samenwerking doen.

Er zijn inmiddels projecten die iedereen volop omarmt. Zoals Goede Start waar gekeken wordt naar jonge moeders in een kwetsbare omgeving. En in Coevorden hebben ze hele goede ervaringen met de pilot Shared Savings. Dat is een project dat moeilijk onder de aandacht te krijgen is. Maar daar zeggen bestuurders dat ze straks de ouderenzorg beter kunnen organiseren nu ze vijf of zes zorgorganisaties om tafel hebben die meedoen.

Wat valt er nog te verbeteren?

Ik vind dat er nog te weinig in elkaars keuken wordt gekeken. Soms zit daar een beetje argwaan achter. "Kennelijk gaat er geld naar een project daar in die andere gemeente, Wat gebeurt daar eigenlijk?" Het is nu zaak om organisaties bij elkaar te laten meekijken om van alle opgedane kennis te kunnen profiteren.

Ik mis af en toe herkenning en erkenning. We hebben dingen echt samen gedaan, maar dat mist in de communicatie onderling en naar buiten toe. Het blijkt belangrijk om ook je eigen successen te laten zien. Neem de gemeente Aa en Hunze, daar valt ook Gieten onder. Die hebben een dorpscoöperatie opgezet. Voordat we het in de gaten hadden, zei de gemeente dat ze dat zelf hadden gedaan. Maar dan vergaten ze dat er een projectleider op zat die gefinancierd werd vanuit het programma.

Waar ben je het meest trots op?

Dat je een heel groot netwerk opbouwt niet alleen in de eerste- en tweedelijnszorg, maar ook om wetenschappelijke kennis en onderzoek te delen. Neem nou een hoogleraar als Gerjan Navis die het vermogen heeft om al haar kennis over voeding op een begrijpelijke manier te delen met de mensen in de dorpen. Zij benadrukt ook voortdurend dat een interventie alleen helpt als het aansluit op de beleving van mensen.

Even vooruitkijken naar het derde deel, de laatste 4,5 jaar. Wie zijn aan zet?

We zijn nu halverwege. We hebben er de tijd niet voor om een speeltuin van nieuwe kennis te ontwikkelen. Daar leent zich dit programma niet meer voor. Leun nou maar op de dingen die al onderzocht zijn. De inwoners zelf zijn nu aan zet. We kunnen hen helpen met kennis uit andere gemeenten en uit wetenschap en onderzoek.

Ik vind ook dat de gemeente en bestuurders aan zet zijn. Ze hebben nu drie jaar kunnen wennen aan nieuwe regelgeving. Er is dus weer lucht. We moeten bij hen onder de aandacht blijven brengen dat er nog zoveel gezondheidswinst te halen is in dit gebied. We moeten ambtenaren en bestuurders enthousiast blijven maken om als gemeente inspanningen te verrichten. Elk jaar opnieuw maken we in de Veenkoloniën 100 miljoen euro meer aan zorgkosten dan in andere delen van het land. Daar hebben sommigen nog steeds geen besef van. Niet alleen bij de gemeenten, want er zijn meer overheden bij betrokken: Provincies en ministeries. Op hen mag je ook een beroep doen de komende jaren.

Over 5 jaar: heel de Veenkoloniën zijn dan razend gezond natuurlijk. Toch?

Gedragsverandering duurt lang. Je moet tijd nemen om gewoonten die van generatie op generatie zijn overgedragen te veranderen. Het verbod op roken op schoolpleinen laat zien dat het kan: In dorps- en buurthuizen komt een strak rookbeleid en dat is inmiddels normaal. Je hebt een overheid nodig die dat soort besluiten durft te nemen. En een overheid die succesvolle projecten overneemt in beleid. Straks is het project Kans voor de Veenkoloniën afgelopen. Dan moet je niet bang zijn dat alle projecten stoppen omdat er geen geld meer voor is. Het is juist de bedoeling dat er nu samenwerkingen ontstaan die worden overgenomen in beleid. Ik ben er van overtuigd dat er ook dan nog belangstelling is van de private en publieke wereld, provincies en het ministerie van VWS om die te blijven ondersteunen.

Worden er nog projecten opgestart in de derde fase?

Een van de uitgangspunten is dat bewoners meer ruimte krijgen om zelf aan zet te komen. Vanuit dat perspectief verwacht ik nog wel nieuwe dingen. De Bewonersraad kent meer dan duizend initiatieven, zeggen ze: Projecten die inwoners helpen om betere vaardigheden te krijgen. Daar gaan we vast nog mooie voorbeelden van zien.

